

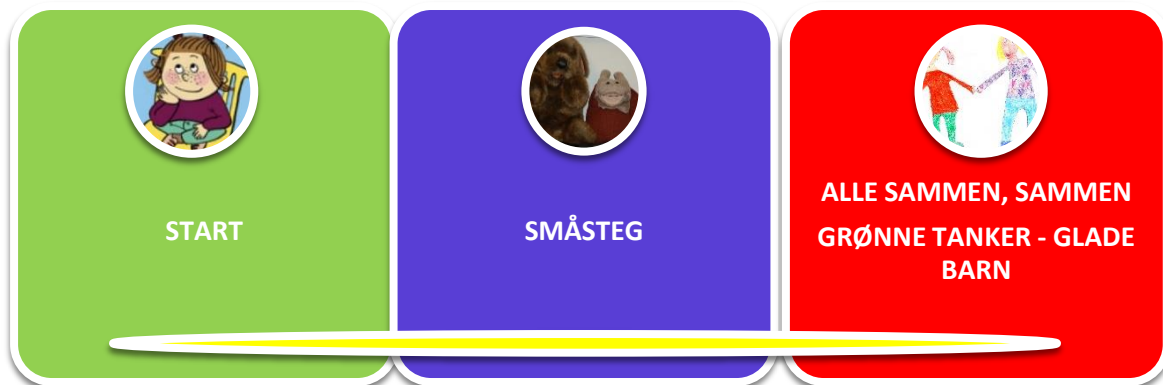
Systemarbeid for sosial kompetanse

Vesletun barnehage

Innhold

1. Generelt
2. Start
3. Småsteg
4. Alle sammen, saman og Grønne tanker – glade barn

Utviklingen av viktige sosiale og følelsesmessige ferdigheter starter tidlig. Det gir barnet mulighet for, på en positiv måte, å ha samspill med omverden, forstå følelser, og relasjoner, kunne dyrke sine egne behov og inngå i sosiale sammenhenger med venner. Barn som tidlig lærer sosiale ferdigheter der empati og problemløsning er viktige elementer, får en god start i livet. Å kunne forstå «følelsspråket» er grunnlaget for å kunne forstå seg selv og for å kunne utvikle empati. Barna må kunne forstå sine egne følelser for å kunne forstå andres følelser. Barn har ulike terskler for hvor mye stimulans som må til for å aktivere forskjellige følelser. Barn har ulikt temperament og forskjellig grad av sårbarhet. Derfor er det lagt stor vekt på hele følelsesspektret.

Familien er den viktigste faktoren for utvikling av barns sosiale kompetanse, men når barnet begynner i barnehagen blir de andre barna og de voksne i barnehagen særdeles viktige for utviklingen og læringen.

START, SMÅSTEG og ALLE SAMMEN, SAMMEN vil benyttes i barnehagen i årene som kommer. Innholdet vil være det samme, men hvordan det presenteres vil være avhengig av den voksne og ikke minst barnegruppa. Temaene og samlingene er noe som påvirker både barn og voksne, det settes i gang tankeprosesser og selvrefleksjon og er noe vi bærer med oss videre.

2-3 år: **START**

3-4 år: **SMÅSTEG**

5-6 år: **ALLE SAMMEN, SAMMEN**

6 år: **GRØNNE TANKER-GLADE BARN**

«SMÅSTEG har gjort noe med meg og hvordan jeg ser barna. Jeg er blitt mer observant på hvordan følelsene preger barns handlinger og hvordan jeg løser konfliktsituasjoner. Følelser er blitt et større og viktigere tema i hverdagen min med barna».

START

er et verktøy som gir barnehagen mulighet for å støtte de yngste (2- 3 år) barna i deres sosiale og emosjonelle utvikling på en strukturert måte. Denne utviklingen går hånd i hånd med språkutviklingen. START er også et språkutviklingsverktøy for sosiale og emosjonelle begreper. Hvert tema innledes med en felles samlingsstund, hvor den voksne ser på et bilde sammen med barna. Den voksne bruker en handdukke som samtaleparter, dukken reflekterer også sammen med barna. Her er det viktig at den voksne kjenner seg selv og barnegruppen for å kunne tilpasse hvordan man legger frem innholdet. Formålet med samlingsstunden er å få barnet til å fokusere på den ferdigheten man vil introdusere, men den viktigste læringen og ferdighetstreningen skjer i hverdagen.

Det er START-samling. Den voksne sitter på gulvet med fem barn. Ut av esken tar hun opp hånd dukken Stråle, barna lyser opp av forventning. I hånden har hun et bilde av en fornøyd Frida som får pannekake til middag. Den voksne og Stråle undrer seg sammen med barna hva Frida føler. Hvordan ser ansiktet til Frida ut? Kari forteller med ivrig stemme at Frida er glad for hun skal spise pannekake med syltetøy. «Ja, det er sant at Frida er glad, men hvordan ser vi det»? Per sier at munnen er sånn» og peker og smiler med sin egen munn. Samlingen fortsetter med at barna forteller om hva som gjør de glade. De ser seg selv i et lite speil, mens de viser sitt glade ansikt.

Etterpå blir barna delt opp i små lekegrupper. Kari og Trond går i lekekroken og lager mat. Kari forteller at hun lager pannekake, Trond smiler og peker på munnen sin. Kari smiler tilbake

SMÅSTEG

er utviklet for å hjelpe oss i barnehagen med å veilede barna til å lære, bruke og øve på ferdigheter for selvregulering og sosiale- og emosjonell kompetanse. SMÅSTEG er delt inn i fem deler:

1. Ferdigheter som fremmer læring. Barna tilegner seg ferdigheter som hjelper dem til å bli bedre i å lære. De blir flinkere til å fokusere oppmerksomheten, til å lytte nøye og til å be om hjelp.
2. Empati. Barna lærer å kjenne igjen og forstå sine egne og andres følelser. Barna lærer også å vise omsorg for andre.
3. Mestre følelser. Barna lærer hvordan de kan roe seg ned når de har sterke følelser, som bekymringer og sinne.
4. Vennsferdigheter og problemløsning. Barna lærer hvordan de kan få venner og beholde dem, og på en positiv måte løse problemer som kan oppstå i samspill med andre.
5. Overgang til skolen. Her får barna hjelp til å tenke på hvordan de kan bruke ferdigheten når de begynner på skolen.

Når vi jobber med SMÅSTEG tilpasser vi opplegget til hverdagen vår og barnegruppa. Temaene vil alltid være de samme, men hvordan vi presenterer de vil være forskjellig. Samlingene har ulik varighet, men det viktigste er hvordan vi bruker det videre i hverdagen. Vi har brukt alt fra hånd dukkene som følger med, Valp og Snegl eller oss selv i rolle som Kari og Petra. I samlingene blir det også her brukt plakater med bilde av barn i ulike situasjoner. Disse reflekterer vi over og finner gode løsninger på utfordringene vi ser og hvordan vi kan bruke disse i hverdagen. Det er viktig at man bruker barnas forslag for å holde samtalen i gang og til å introdusere nye tanker.

“Kari og Petra”

SMÅSTEG har også ulike leker og sanger som forsterker de temaene vi jobber med som vi bruker i her og nå situasjoner. Disse bygger opp evnen til å mestre tanker, følelser og atferd. Dette kalles selvregulering. De øver også på ferdigheter for læring (lytte nøye, fokusere oppmerksomheten, bruke selvsnak og følge instruksjoner) og kontrollere adferden sin. Alt dette hjelper barnet med å mestre selvregulering.

“Valp og Snegl”

ALLE SAMMEN, SAMMEN

er et opplegg vi i Vesletun har utviklet basert på SMÅSTEG. Dette er en samling vi har en dag i uken, hvor vi setter ekstra fokus på gode gjerninger barna har gjort med hverandre. De voksne observerer barnas gode handlinger og løfter de frem gjennom tekst, bilde og tegninger som henges opp på en bestemt vegg. I Samlingen er barna med på å reflektere rundt dagens gode gjerninger. Ved å jobbe på denne måten er barna både gullgraver i seg selv og ovenfor andre. Dette gjør noe med barnas selvfølelse og omsorg for hverandre.

I forkant av samlingen har en voksen spurt Lene om hun kan tegne en episode som skjedde ute som hun var med i. Lene setter seg ned og tegner. Neste dag er det Alle sammen, sammen samling. Barna sitter i en halv sirkel foran den voksne som har det røde venneskrinet i fanget. Alle barna sitter forventningsfulle og venter, de vet at nå kommer det opp et bilde eller en tegning, kanskje er det meg??? Den voksne tar opp lokket på skrinet og forteller at det er tre fortellinger her. Den voksne tar opp den første tegningen og spør om noen kjenner igjen denne episoden. Lene rekker opp hånden og forteller at hun har tegnet seg selv og Per. Den voksne leser hva som står på tegningen. «Lene ser at Per sitter alene og bygger med lego, hun spør om det er kjedelig å være der inne helt alene? Per nikker og sier ja! Da forteller Lene at hun skal komme inn å leke med han når hun er ferdig med kittet. Lene gjør seg ferdig med det hun lager, rydder og går inn for å leke med Per...

I Samlingen viser vi også en dramaserie «Være venner» som tar opp hverdagsproblemer som mange barn kjenner seg igjen i. Temaene tar utgangspunkt i vennskap og empati og gir et godt utgangspunkt for samtale om nære og viktige tema. Serien er tilgjengelig på www.nrksuper.no, og har blitt sendt i tilknytning til BlimE!-kampanjen.

Serien er svensk, med norske kommentarer, og består av åtte ti-minutters episoder, der hver historie står for seg selv. I hvert program møter vi ett eller flere barn som har et problem, som i første omgang får en veldig dårlig løsning og filmen får en veldig trist slutt. Der stopper fortellingen og rulleteksten begynner å gå. Her setter vi filmen på pause, og barna får reflektere rundt spørsmål som " hva skjedde her?", " hvordan kunne man løst dette på en annen måte?", " hvordan hadde historien sluttet da?", «har dette skjedd i barnehagen?» og «hva gjorde dere da?». Deretter trykker vi på play igjen og ser at filmen spoles tilbake, og karakterene oppfører seg annerledes, man får et annet hendelsesforløp og en lykkelig slutt på historien.

Med denne serien ønsker vi å sette fokuset på empati hos barn og forståelse for at en historie kan ses på fra ulike perspektiv. Her får barna også føle på hvordan det er når vi «snakker» uten ord, kroppsspråk og ansiktuttrykk kan bety mye i en situasjon. I tillegg ønsker vi å gi barna enda mer mot, og oppfordre dem til å våge å si ifra, våge å stå opp for seg selv, og våge å være seg selv.

En 5 år gammel jente kommer til en voksen og forteller;

“I dag har jeg gjort en fin ting. Jeg trøstet Kari når hun fikk vondt i øyet”

GRØNNE TANKER - GLADE BARN

Måten barn lærer å forholde seg til følelseslivet på, danner grunnlaget for hvordan man som voksen forholder seg til følelser. Barnehagebarn lærer av det som skjer i barnehagen, både det som er planlagt, og det som oppstår underveis. *Grønne tanker – glade barn* kan brukes både som en metode for planlagt tematisering av tanker og følelser i samlingsstunden med alle barna, og som en metode for refleksjon, forståelse og bearbeidelse med utgangspunkt i hverdagshendelser. Materialet kan også brukes for å hjelpe barn som trenger å bli mindre hemmet av sinne og/eller engstelse.

Tenkebamsene Grønn og Rød skal hjelpe barn til å lære å forholde seg konstruktivt til egne tanker. Tanker som skaper vansker, kalles rødtanker. Tanker som skaper glede, trivsel og trygghet, kalles grønntanker. Grønn og Rød kan lekes med, brukes som påminnere og være konkrete hjelpemidler. Det følger fire bamser med i esken.

Grønne tanker – glade barn er utviklet i samarbeid med flere barnehager og er en del av [Psykologisk Førstehjelp](#), et norskutviklet selvhjelpsmateriell rettet mot barn og ungdom.

